

Hiện nay Trung Quốc đã trở thành thành viên chính thức thứ 143 của Tổ chức thương mại thế giới (WTO). Muốn có được thành công hôm nay, chính phủ Trung Quốc đã phải liên tục tiến hành các cuộc đàm phán với các thành viên còn lại trong WTO. Để có thể hiểu thêm về quá trình hiệp thương đầy khó khăn và gian khổ này, cũng như để học hỏi thêm kinh nghiệm cho nước ta sau này, chúng ta cùng điểm lại toàn bộ chặng đường 15 năm đàm phán mà Trung Quốc đã thực hiện.

Thật ra, Trung Quốc vốn là một trong những nước tham gia sáng lập GATT vào năm 1947. Nhưng sau khi Cộng hòa nhân dân Trung Hoa được thành lập, vị trí này đã bị Đài Loan chiếm đoạt. Mãi đến tháng 4.1984, Trung Quốc mới dành được quyền làm quan sát viên của GATT. Tháng 7.1986, Trung Quốc đưa ra đề nghị xin được tái nhập vào GATT với tư cách là nước ký hiệp ước. Và cuộc hành trình ròng rã suốt 15 năm đàm phán của Trung Quốc để trở thành thành viên chính thức của tổ chức bắt đầu từ đây.

Tháng 9.1986, Trung Quốc bắt đầu tham gia toàn diện vào cuộc đàm phán mậu dịch đa phương tại Uruguay. Đến tháng 3.1987, GATT thiết lập nhóm công tác (workgroup) phụ trách giải quyết việc Trung Quốc tái nhập GATT, đồng thời tổ chức hội nghị lần thứ nhất của nhóm vào tháng 10 cùng năm. Đến hội nghị lần thứ 11 vào tháng 10.1992, nhóm công tác đã cơ bản hoàn thành việc thẩm nghị thể chế kinh tế, mậu dịch của Trung Quốc, đồng thời đi vào giải quyết những nội dung của các hiệp định có liên quan đến thực chất đàm phán.

Tháng 4.1994, Trung Quốc ký kết vào văn kiện cuối cùng hội nghị Uruguay và hiệp định tổ chức thương mại thế giới. Việc ký kết hai văn kiện này là một trong những bước bắt buộc

của quá trình tái nhập vào GATT. Vào tháng 11 cùng năm, Trung Quốc đề nghị xin được hoàn tất các quá trình đàm phán vào cuối năm, bên cạnh đó đưa ra yêu cầu muốn được trở thành thành viên sáng lập của Tổ chức thương mại thế giới, sẽ được thành lập vào ngày 1.1.1995. Thế nhưng vì Mỹ và một số nước thành viên thiếu hẳn thành ý, cố tình gây ra những khó khăn, chướng ngại, nên trong cuộc họp lần thứ 19 của GATT vào tháng 12 của tổ công tác, việc thương lượng về vấn đề này đã bị thất bại.

Ngày 1.1.1995, Tổ chức thương mại thế giới đã chính thức được thành lập, và chỉ qua một năm quá độ, WTO đã thay thế hoàn toàn GATT. Tháng 5 cùng năm, tại Gionevơ (Genève), sau năm tháng bị gián đoạn, Trung Quốc lại tiếp tục khôi phục các quá trình đàm phán. Ngày 7.11, WTO công nhận Trung Quốc là quan sát viên của Tổ chức. Và cũng trong tháng 11,

15.11.1999, tại Bắc Kinh, chính phủ Trung Quốc và Mỹ đã ký kết hiệp nghị song phương về vấn đề WTO. Ngày 19.5.2000, cũng tại Bắc Kinh, Trung Quốc tiếp tục ký hiệp nghị với đại diện của liên minh châu Âu.

Trong hai ngày 9 và 21.6.2001, Mỹ và EU lần lượt cùng Trung Quốc hoàn tất những vấn đề còn tồn đọng sau những cuộc đàm phán song phương để tiến đến thống nhất. Từ 28.6 đến 4.7, hội nghị thứ 16 của nhóm công tác WTO đã tiến hành giải quyết 12 vấn đề còn lại chủ yếu từ các lần đàm phán đa phương. Từ 16 đến 20.7, sau khi tiến hành thương lượng trên cơ sở các văn kiện luật pháp cùng những phụ kiện và các báo cáo, hội nghị lần thứ 17 đã hoàn tất công tác khởi thảo các văn kiện về pháp luật.

Ngày 13.9.2001, Trung Quốc và Mêhicô cùng tiến hành thống nhất hiệp nghị giữa hai bên. Như vậy, cuối cùng Trung Quốc đã cùng toàn bộ các

QUÁ TRÌNH GIA NHẬP WTO CỦA TRUNG QUỐC

DƯƠNG HẢI YẾN

chính phủ Trung Quốc đã thay đổi cách gọi tên của mục tiêu các quá trình đàm phán, chuyển từ "tái nhập GATT" thành "gia nhập WTO".

Ngày 23.5.1997, cũng tại Gionevơ, hội nghị lần 4 của WTO của nhóm công tác Trung Quốc đã tiến hành thương lượng hai khoản trong nghị định thư liên quan đến các điều khoản chủ yếu về nguyên tắc phi kỳ thị và thẩm nghị tư pháp. Tháng 8.1997, New Zealand trở thành nước đầu tiên hoàn tất việc thương lượng với Trung Quốc về việc gia nhập WTO. Trong cùng năm, Trung Quốc tiếp tục tổ chức thương lượng với Hàn Quốc, Hungari, Cộng hòa Séc, ... và một số quốc gia khác.

Ngày 7.4.1998, trong hội nghị lần 7 của nhóm công tác WTO, việc Trung Quốc đưa ra hàng loạt các phương án giảm thuế đã được phần lớn các nước thành viên ủng hộ và tán thưởng.

Tiếp đó, sau nhiều lần đàm phán đầy khó khăn và trở ngại, ngày

thành viên trong WTO hoàn tất các tiến trình đàm phán.

Ngày 17.9.2001, tại Gionevơ, nhóm công tác Trung Quốc đã tham gia hội nghị chính thức lần thứ 18 của WTO để thông qua lần cuối hiệp định thư cùng các phụ kiện, cũng như những báo cáo có liên quan đến việc Trung Quốc gia nhập vào Tổ chức thương mại thế giới. Đây là dấu hiệu chứng tỏ nhóm đại diện đàm phán của Trung Quốc đã hoàn thành sứ mạng lịch sử, kết thúc toàn bộ quá trình đàm phán dài đằng đẳng 15 năm ròng.

Tại thủ đô Doha của Qatar, từ ngày 9-13.11, Tổ chức thương mại thế giới đã tổ chức cuộc họp lần 4 cấp bộ trưởng để tiến hành biểu quyết về vấn đề Trung Quốc. Ngày 10.11.2001, Trung Quốc được công nhận trở thành thành viên chính thức của WTO, mở ra một chặng đường mới cho lịch sử phát triển kinh tế Trung Quốc ■